

T. C.

Maarif Vekâleti

Millî Talim ve Terbiye Dairesi

41608 Umumi

50 Hususi

Hulâsa: Elyazısına dair

Arif Beyfenolu

Orta mekteplerde yapılan teftişlerden ve tetkik edilen imtihan evrakından anlaşılmıştır ki, gerek ilk ve orta mekteplerde ve gerek muallim mekteplerinde talebenin el yazıları, umumiyetle, son derece fenadır; hem okunamayacak bir haldedir. Tahrirî ifadenin yegâne vasıtası olan el yazısının düzgün ve okunaklı olması ne kadar zarurî ise mekteplerimizden talebenin iyi bir el yazısına sahip olarak çıkması da o kadar zarurî ve mühimdir. Yazı lisanın bir cüzüdür, onu lisandan ayrı telâkki etmeğe imkân yoktur. Bunun için lisan derslerinde kıraat, gramer, tahrir ne derece ehemmiyetli addolunuyorsa el yazısına da o derece ehemmiyet atedilmek lâzımdır.

Mekteplerimizde el yazısı derslerinin layıkile tedris edilmesi için bu seneden itibaren aşağıdaki maddelere göre hareket olunmasına karar verilmiştir:

1 — Programlara yeni ders saatleri ilâve edilmiştir:

Orta mekteplerde:

I. Sınıfın (2), II. ve III. sınıfların (1) her saatlik (serbest) zamanları el yazısı derslerine tahsis edilmiştir.

Erkek muallim mekteplerinde:

I. ve II. sınıflardaki elyazısı dersleri aynen kalacak, bundan başka III. sınıfın yekünü (4) saat tutan resim ve eliş dersleri (3) saate indirilerek bundan alınan (1) saat elyazısına verilecektir.

(Bu halde resim dersleri münavebe ile bir hafta ikişer ve bir hafta birer saat olarak gösterilecektir. Yani bir hafta (2) saat resim, (1) saat eliş gösterilmiş ise ertesi hafta (2) saat eliş, (1) saat resim gösterilecektir.)

IV. Sınıfta da bu suretle resim ve elişinden alınacak (1) saat elyazısına verilecektir.

V. Sınıfta tatbikat derslerinden ayrılacak (1) saat elyazısı dersine tahsis olunacaktır.

Kız Muallim Mekteplerinde:

I. ve II. sınıflar eski hallerinde kalacak.

III. sınıfta evidaresi dersinden (1) saat alınacak, elyazısına verilecektir.

IV. Sınıfta dikiş ve biçkiden ayrılacak (1) saat elyazısına tahsis olunacaktır.

V. Sınıfta tabahatten alınacak (1) saat elyazısına tahsis olunacaktır.

“Tahrir” manasına da kullanılan “Yazı” dan tefrik için “Hat” manasına olarak “Elyazısı” tabiri kabul edilmiştir.

2 — Türkçe derslerinin bir cüzü olan Elyazısı dersinin Türkçe muallimleri tarafından gösterilmesi tabii ve zaruridir. Ancak, bir mektepte Türkçe mualliminin elyazısı kâfi derecede iyi olmadığı takdirde,

yalnız bu senelik, mevcut muallimler arasında elyazısı en düzgün olanın bu dersi uhdesine alması icap eder. Her halde Türkçe muallimlerinin iyi bir elyazısına sahip olmağa çalışmaları ve gelecek ders yılında bu dersleri mutlaka onların almaları lâzımdır.

3 — Her sınıf için ayrı ayrı elyazısı rehberleri hazırlanmaktadır. Bunlar biterek tevzi edilinceye kadar muallimlerin tedrisatta riayet edecekleri noktalar şunlardır:

a — Elyazısı ile Fransızca “Calligraphie” ayrı ayrı mefhumlardır. Elyazısı herkes için birinci derecede lâzım olan okunaklı, düzgün ve tertipli, yani kısaca “eyi” bir yazıdır; ve böyle bir yazı yazabilmek itiyadını, münasip bir ders usulü ile herkes alabilir. Calligraphie bizim eskiden “Hüsnuhat” dediğimiz güzel yazı yazmak, yani hattatlık san’atıdır. Böyle olduğu için az çok istidatla alâkadardır.

Mekteplerde gösterilecek yalnız elyazısıdır; “Calligraphie” değildir. Bu cihet tedrisatta daima hatırdâ olmalıdır.

b — Binaenaleyh elyazısında talebeye gerek büyük harflerin (Fransızca “Majuscule” mukabili) gerek küçük harflerin en kolay ve vazıh yazılan basit şekilleri öğretilmeli; sadece süs mahiyetinde olan fazla çizgiler kullandırılmamalıdır. En basit şekilde Elyazısı ile bir alfabe nümunesi merbuttur.

- c — Harfleri kalınlı inceli yazmak eski “Calligraphie,, den kalma lüzumsuz ve beyhude yere el tutan, süratle mani olan bir âdettir, talebe buna alıştırmamalıdır.
- d — Pek ince uçla yazmak güçtür. Kalınca uçlar tercih edilmelidir.
- e — Talebenin en basit ve vazih şekilde rakkam yazmağa alışması da esastır. Aynı zamanda hesap ameliyelerini, hesap cetvellerin düzgün ve muntazam yazmayı öğrenmesi lâzımdır. Bunu hem elyazısı muallimleri, hem de riyaziye muallimleri teminle mükelleftirler.

(Riyaziye derslerinde tertipsiz ve intizamsız yazılmış bir vazife, doğru bile yapılmış olsa, kabul edilmemelidir. Talebe intizamsızlığın böyle ağır bir netice vereceğini iyice bilmelidir.

- Talebe muntazam adres yazmağa, Avrupa lisanlarında cari olan adap ve erkân da resinde mektup yazmağa, muntazam tarih atmağa, büyük harfleri yolu ile kullanmağa, ponktuasyon işaretlerine dikkat etmeğe alışmalıdır. Nasıl şapka giymenin adabı varsa yazının da adabı vardır ve bu, şapka adabından çok daha mühimdir. Bir mektubun sol köşesine “17/3/928,, şeklinde atılıvermiş bir tarih, yerinde kullanılmamış bir büyük

harf o mektubu yazan hakkında iyi bir şahadet teşkil etmez. Bu cihetlere talebeyi dikkate alıştırmalıdır. Eski arap harfleri şark lâübaliliğine müsait idi. Yeni Türk harfleri bütün garp âleminde kabul ve tatbik edilen kaidelere tabidir. Bu kaidelere riayet etmemiz lâzımdır.

- g — Her dersin muallimleri tahtaya yazdıkları izahatı daima itina ile yazmalıdırlar. Dersi nasıl düzgün bir lisanla, gürce ve iyi tonda bir sesle takrir etmek icap ediyorsa tahriri bir takrirden başka bir şey olmayan bu yazıları da düzgün ve okunak yazmak lâzımdır. Muallimler talebeye bu hususta da daima örnek olmalıdır. (Hesep, adres ve mektup şekillerine ait nümuneler merbuttur.)

- h — Elyazısı temrinleri için murabba çizgili kâğıtlar çok elverişlidir. Temrinler bu nevi kâğıt üzerine yaptırılmalıdır.

4 — Yukarıki maddelerden görülüyor ki elyazısı meselesi sadece bir muallimin vereceği derslerle halledilecek bir mesele değildir. Bütün muallimlerin bu hususta birlikte çalışmaları; talebeyi daima iyi yazı yazmağa, muntazam vazife vermeğe teşvik eylemeleri; intizamsız vazifeleri kabul etmemeleri; talebenin defterleri üzerine isim ve numaralarını, ders cetvelini intizamla yazmasına varıncaya kadar dikkat etmeleri lâzımdır.

5 — Mektep idareleri de mektep dahilinde ki levhalarda ve tahriri tebliğlerde daima talebeye iyi nümune verecek surette itinalı yazılar kullanılmasına da dikkat etmeli, fena yazılmış, tertipsiz, hatalı yazıların mektep duvarlarında yer bulmasına asla müsaade etmemelidir.

(Elyazısı hakkında "Terbiye," mecmuasının 12 Şubat 1929, 27 Eylül 1930 numaralı nüshalarında ki makale çıkmıştır. Bunlar okunmalıdır.)

6 — Merbut nümuneler her dershaneye, talebenin kolayca göreceği bir surette asılacaktır, efendim.

Maarif Vekili